

SBORNÍK ABSTRAKTŮ Z KONFERENCE
**„ROZVOJ KOMPETENCÍ UČITELŮ
SE ZAMĚŘENÍM NA ROVNÝ PŘÍSTUP JEDINCŮ
V PRIMÁRNÍM A PREPRIMÁRNÍM VZDĚLÁVÁNÍ“**

ŠMELOVÁ, E. A KOL.

OLMOUC 2014

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Rozvoj kompetencí učitelů se zaměřením na rovný přístup jedinců v primárním a preprimárním vzdělávání
Reg.č. CZ.1.07/1.2.27/01.0018

SBORNÍK ABSTRAKTŮ Z KONFERENCE
**„ROZVOJ KOMPETENCÍ UČITELŮ
SE ZAMĚŘENÍM NA ROVNÝ PŘÍSTUP JEDINCŮ
V PRIMÁRNÍM A PREPRIMÁRNÍM VZDĚLÁVÁNÍ“**

ŠMELOVÁ, E. A KOL.

OLOMOUC 2014

Publikace vznikla v rámci projektu „Rozvoj kompetencí učitelů se zaměřením na rovný přístup jedinců v primárním a preprimárním vzdělávání“ (Reg.č. CZ.1.07/1.2.27/01.0018).

Konference se konala v Olomouci dne 19. 11. 2014, pod záštitou děkana Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci Doc. Ing. Čestmíra Serafína, Dr. Ing-Paed IGIP.

Tento projekt je spolufinancován evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

Neoprávněné užití tohoto díla je porušením autorských práv a může zakládat občanskoprávní, správněprávní popř. trestněprávní odpovědnost.

Abstrakty příspěvků neprošly jazykovou úpravou a jsou publikovány s odvoláním na odpovědnost autorů.

Příhovor

Vážení čitatelia,

predkladáme Vám zborník z konferencie s názvom „*Rozvoj kompetenci učitelů se zaměřením na rovný přístup jedinců v primárním a preprimárním vzdělávání*“, ktorá bola realizovaná v rámci projektu ***Rozvoj kompetenci učitelů se zaměřením na rovný přístup jedinců v primárním a preprimárním vzdělávání*** s registračným číslom CZ.1.07/1.2.27/01.0018. Hlavnou riešiteľkou projektu je doc. PhDr. Eva Šmelová, Ph.D. z Katedry primárnej a preprimárnej pedagogiky a spoluriešiteľský tím tvoria členovia Katedry primárnej a preprimárnej pedagogiky, Katedry psychológie a patopsychológie, Katedry technickej a informačnej výchovy a z Ústavu špeciálnepedagogických štúdií PdF UP v Olomouci.

Globálnym cieľom projektu je reagovať na špecifické problémy regiónu v oblasti preprimárneho a primárneho vzdelávania, predovšetkým implementovať do vzdelávania inovatívne prístupy v oblasti organizačných foriem výučby a vyučovacích metód, podporujúcich rovný prístup k vzdelávaniu, vrátane tvorby individuálnych vzdelávacích plánov s využitím informačných a komunikačných technológií a e-learningových aplikácií. Súčasťou projektu bola i realizácia vzdelávacích kurzov, ako aj tvorba metodických materiálov, ktoré umožňujú pedagógom v materských a základných školách rozvíjanie kompetencií pri práci s deťmi a žiakmi so špeciálnymi vzdelávacími potrebami.

Vyvrcholením projektu bola realizácia konferencie, kde mali všetci účastníci možnosť sa aktívne podieľať na diskusiách v rámci guľatých stolov. Základné informácie o projekte predniesla doc. Šmelová. V rámci pléna okrem hlavnej riešiteľky vystúpil i prodekan pre informačné a vzdelávacie technológie, doc. Klement, s témou: „Informace o vybraných problémech vzdělávací politiky v ČR“. Súčasťou projektu bola i evaluácia vzdelávacích kurzov, ktorej výsledky prezentovala dr. Fasnerová. Keďže problematika inklúzie naberá čoraz širší kontext v medzinárodnom merítku práve z pohľadu vedy a výskumu, bolo žiaduce venovať na konferencii priestor i tejto oblasti. Otázkami z tejto sféry sa zaoberala doc. Musilová.

Jednotlivé príspevky, ktoré odzneli na konferencii, sú v zborníku radené abecedne podľa priezviska autorov. Zameranie príspevkov v zborníku je vzhľadom k šírke problematiky variabilné a poukazujú na viaceré zaujímavé aspekty v oblasti prístupov a komunikácie k deťom a žiakom so zdravotným postihnutím.

V rámci konferencie bol poskytnutý priestor aj pre nácvik základných komunikačných, artefietických, ako aj ďalších zručností pri práci s cieľovou skupinou, ktorú tvoria deti a žiaci so špeciálnymi vzdelávacími potrebami. Sme presvedčení, že rovný prístup vo vzdelávaní je možné zaistiť len vtedy, ak budú pedagógovia vybavení príslušnými kompetenciami v oblasti integrácie a inklúzie.

Za celý riešiteľský tím

Lucia Pastieriková

V Olomouci, 15. 12. 2014

Rozvoj grafomotorických dovedností u žáků v preprimárním a primárním vzdělávání

Martina FASNEROVÁ

Abstrakt: Odborný příspěvek popisuje úroveň grafomotorických dovedností dětí a žáků v preprimárním vzdělávání, tedy v mateřských školách a v primárním vzdělávání, tedy v elementárních třídách základních škol. K úspěšnému nácviku elementárního čtení a psaní, v kompatibilitě se stávajícím kurikulem, se jeví grafomotorika jako nepostradatelná, neboť je základem pro vytvoření základů čtenářské gramotnosti. Příspěvek objasňuje problematiku psaní v závislosti na lateralitě dnešní populace. Dále popisuje preventivní nácvik správného úchopu psacího nástroje a průpravná cvičení pro jeho úspěšný rozvoj. Zabývá se nejen metodickými postupy při práci a rozvoji grafomotorických dovedností dětí a žáků, ale také volí a doporučuje vhodné materiály a psací náčiní pro úspěšný rozvoj a zároveň i formátování ploch, určené pro úspěšný nácvik elementárního psaní.

Klíčová slova: grafomotorika, psychomotorika, základní škola, mateřská škola, primární a preprimární vzdělávání, psací náčiní, formátování papíru

Inkluzivní vzdělávání dětí se speciálními vzdělávacími potřebami

Adéla HANÁKOVÁ, Kateřina STEJSKALOVÁ

Abstrakt: Příspěvek řeší aktuální problematiku edukace s důrazem na integrativní a inkluzivní tendence v České republice, a to jak v teoretickém rozměru, tak v praktických aplikacích směrem k rámcovému vzdělávacímu programu. Autorky textu srovnávají pojetí integrace a inkluze, hledají odlišnosti v těchto koncepcích, jejich společné znaky a ideový posun. Úspěšnost integrace/inkluze je ovlivněna řadou faktorů a okolností, proto jsou do kapitoly zařazena témata, která berou v potaz hledisko ekonomické, pedagogické, psychosociální, legislativní i personální.

Klíčová slova: inkluze, integrace, faktory úspěšnosti inkluzivního vzdělávání, legislativa, mateřská škola, RVP PV, osobnost učitele, psychologické aspekty inkluzivního vzdělávání

Integrace dětí a žáků se sluchovým postižením

Ivana HORVÁTHOVÁ, Monika KUNHARTOVÁ

Abstrakt: Předkládaný příspěvek je zaměřen na problematiku osob se sluchovým postižením z rozličných pohledů a rovin, které je potřebné znát při uplatňování výchovně vzdělávacího procesu. Důležitou součástí dané tematiky jsou specifika osob se sluchovým postižením s užším zaměřením na rolu žáka a s ní spojené obtíže, jak se sluchovým postižením, tak v socializaci. Článek dále přináší legislativní ukotvení vzdělávání žáků se sluchovým postižením. Pro jednodušší orientaci v práci s danou skupinou žáků jsou přiblížené doporučení pro učitele, s praktickými zásadami či samotnou úpravou prostředí. Důležitou částí příspěvku jsou doporučení v praxi, které jsou velmi konkrétní a jasné. Přibližují práci se žáky se sluchovým postižením v každé oblasti sluchového postižení, které se odrážejí v jednotlivých předmětech.

Klíčová slova: sluchově postižení žák, legislativa, integrace, doporučení pro praxi

Muzikoterapie

J. CHALUPOVÁ

Abstrakt: Odborný příspěvek popisuje možnosti ovlivňování různých vegetativních funkcí jedince prostřednictvím hudby. Muzikoterapie je velmi známou uznávanou metodou, která je zaměřena na oblast rozvoje pohybových dovedností u dětí v mateřské škole, prostřednictvím klasických hudebních nástrojů, etnických nástrojů (bonga, tabla, bubínky a vlastnoručně vyráběné nástroje (dřívka, deštné hole...)). Příspěvek popisuje jak pracovat s dětmi v preprimárním vzdělávání prostřednictvím muzikoterapie a zároveň rozvíjet komunikaci verbální a neverbální, rozvíjet řečové dovednosti, pozornost u dětí, paměť a myšlení. V oblasti sociálních dovedností by děti měly prostřednictvím muzikoterapie ovládat své emoce a kontrolovat žádoucí i nežádoucí chování.

Klíčová slova: preprimární vzdělávání, primární vzdělávání, mateřská škola, základní škola, dítě, žák, muzikoterapie, psychické napětí, sebedůvěra, pohybové dovednosti

Možnosti využití specifických materiálně didaktických prostředků ve výchovně vzdělávacím procesu

Miroslav JANŮ, Dominika STOLINSKÁ

Abstrakt: Příspěvek se zaměřuje na prezentaci metodických doporučení k práci s materiálně didaktickými prostředky, jež byly vytvořeny přímo pro účely projektu. Jedná se o tyto pomůcky - vkládací geometrické tvary, Seguinova deska, barevné domino, Člověče, nezlob se!, ruské kuželky, nášlapné kameny, balanční deska na válcích, čtvercová balanční deska, obdélníková balanční deska, čtvercová balanční deska s kulovou úsečí, navlékadlo „hodiny“, skládací stavebnice kvádrů, kruhové navlékadlo, geopanel a barevný válec. Všechny pomůcky byly vytvořeny z vysoce odolných materiálů s dřevěným základem. Prostřednictvím našeho příspěvku bychom rádi představili náměty k využitelnosti pomůcek. U známých a tradičních pomůcek jsme se zaměřili na možnosti jejich netradičního využití. Všechny předkládané materiálně didaktické prostředky podporují rozvoj dítěte předškolního nebo mladšího školního věku dle vzdělávacích oblastí Dítě a jeho psychika, Dítě a ten druhý, Dítě a jeho tělo (dle RVP PV) a Matematika a její aplikace (dle RVP ZV) a jejich použití je vhodné mj. také pro děti se specifickými vzdělávacími potřebami.

Klíčová slova: specifické materiálně didaktické prostředky, výchovně vzdělávací proces v MŠ, výchovně vzdělávací proces na 1. stupni ZŠ, metodická doporučení

Specifika komunikace s dětmi se zrakovým postižením

Hana JOKLÍKOVÁ

Abstrakt: Příspěvek se zabývá problematikou komunikace s osobami dětského věku se zrakovým postižením. Nastiňuje specifika, která charakterizuje dětský věk a zrakové postižení, a na základě těchto informací upozorňuje na vhodné strategie v komunikaci s danou cílovou skupinou. Součástí příspěvku je nácvik praktických komunikačních dovedností u učitelů mateřských a základních škol.

Klíčová slova: zrakové postižení, komunikace, dítě

Výuka cizího jazyka u dětí se sluchovým postižením

Pavel KUČERA

Abstrakt: Cílem příspěvku je poukázat na potřebu znalosti cizího jazyka u člověka se sluchovým postižením. Chci dále poukázat na důležitost cizího jazyka u člověka se sluchovým postižením, kdy má díky němu lepší možnosti dalšího studia, či profesního uplatnění. Součástí příspěvku je prezentace příkladu dobré praxe – výuka cizího jazyka speciálním pedagogem v podmínkách mateřské školy či na prvním stupni základní školy. Využití tlumočnických služeb v primárním a preprimárním vzdělávání. Výhody vs nevýhody individuální výuky cizího jazyka. Spolupráce s poradenským zařízením jako forma podpory výuky cizího jazyka.

Klíčová slova: sluchově postižení žák/dítě, cizí jazyk, doporučení pro praxi

Rozměry inkluze dětí a žáků se zrakovým postižením v procesu edukace

Kateřina LACKOVÁ, Hana MAJEROVÁ

Abstrakt: Odborný text přináší pohled na inkluzi vzhledem k jedinci se zrakovým postižením. Příspěvek nastiňuje základní vymezení zrakového postižení z holistického pohledu, podle něž je jedinec pojímán coby bytost bio-psycho-socio-spirituální. Ačkoliv nechybí definování klasifikačních systémů, kontextu etiologie a důsledků zrakového postižení, je kladen důraz na člověka a jeho bytostné jádro. Od historického kontextu integrace v České Republice se dále dostáváme k rámcovému vzdělávání dětí a žáků se zrakovým postižením. Nechybí také diskuze k pojmům integrace a inkluze, která vyúsťuje v současný stav integrativního vzdělávání.

Klíčová slova: osoba se zrakovým postižením, integrace, inkluze, rámcové vzdělávání, kompenzační pomůcky

Využitie prvkov HANDLE prístupu v primárnom a preprimárnom vzdelávaní

Lucia PASTIERIKOVÁ

Abstrakt: Príspevok prezentuje filozofiu HANDLE prístupu ako neinvazívnej alternatívy k diagnostike a k terapiám. HANDLE sa pozerá na jednotlivca ako na celok a používa tieto informácie k určeniu toho, ako pre neho pracujú jeho neurovývinové systémy. Pokiaľ sú nepravidelnosti v jednom či viacerých systémoch, ovplyvní to funkčnosť celého človeka. HANDLE stavia na vedecky preukázaných faktoch z celej rady disciplín (rehabilitácia, psychológia, medicína, špeciálna pedagogika, výživa apod.). HANDLE vytvára pre každého klienta individualizovaný program jednoduchých pohybových aktivít, ktoré vyžadujú len niekoľko jednoduchých pomôcok. Prostredníctvom pravidelnej a pozvoľnej stimulácie posilňujú tieto aktivity oslabené funkcie a môžu zlepšiť funkcie nervového systému a procesu učenia. HANDLE program sa skladá približne zo 6 až 13 cvikov a zaberie 15 až 30 minút. Tieto aktivity sú jednoduché na prevedenie, ale sú neurologicky komplexné. Spolu s aktivitami sa odporúča i správna výživa, ktorá taktiež ovplyvňuje procesy v našom tele i funkcie v mozgu. Súčasťou príspevku je prezentácia základných aktivít, ktoré je možné využiť v primárnom ako aj preprimárnom vzdelávaní.

Kľúčová slova: HANDLE prístup, program, aktivity, primárne a preprimárne vzdelávanie

Rozvoj zrakové a sluchové percepce v podmínkách mateřské a základní školy

Jitka PETROVÁ

Abstrakt: Odborný příspěvek seznamuje s problematikou rozvoje zrakového a sluchového vnímání dětí předškolního a mladšího školního věku. Zrakové a sluchové vnímání představuje jeden ze základních poznávacích procesů jedince. Zprostředkovává mu informace o vnějším a vnitřním prostředí, podílí se tedy aktivně na dalších psychických procesech. Podstata vnímání spočívá ve smyslových datech jedné kvality a jejich následné integraci. Je-li tato integrace porušena, je vnímání nepřesné, i když jednotlivé kvality nevykazují deficit ve vývoji. Posluchači proto budou seznámeni jak s teoretickými východisky dané oblasti, tak také s konkrétními náměty, jež mohou být uplatněny v podmínkách preprimární a primární školy.

Klíčová slova: vnímání, zrak, sluch, diferenciacce, analýza a syntéza, paměť, figura a pozadí, předškolní věk, mladší školní věk

Vybrané aspekty využitia informačných a komunikačných technológií v teórii a praxi

Vojtech REGEC

Abstrakt: Príspevok popisuje vybrané aspekty využitia informačných a komunikačných technológií (ICT) v kontexte informačnej spoločnosti. Bližšie je popísaná oblasť edukácie, východiská elektronického učenia a vybraných aspektov využitia ICT u jednotlivcov so špeciálnymi edukačnými potrebami.

Kľúčová slova: edukácia, elektronické učenie, informačná spoločnosť, informačné a komunikačné technológie, jednotlivec so špeciálnymi edukačnými potrebami

Strategie zvyšující efektivitu komunikačního procesu s dítětem s poruchou autistického spektra

Alena ŘÍHOVÁ

Abstrakt: Poruchy autistického spektra patří mezi jedny z nejtěžších poruch dětského mentálního vývoje. Deficity v komunikační schopnosti jsou pro dané postižení charakteristické a narušená komunikační schopnost se pervazivním způsobem dotýká verbální, neverbální komunikace, recepce i exprese a jednotlivých jazykových rovin s primární aberací v pragmatické jazykové rovině. Cílem příspěvku je přiblížit problematiku narušené komunikační schopnosti u dětí s poruchou autistického spektra a nabídnout možné strategie zvyšující efektivitu komunikačního procesu u osob s tímto postižením.

Klíčová slova: poruchy autistického spektra, komunikace, narušená komunikační schopnosti, logopedická intervence

Deti a žiaci s psychiatrickou diagnózou v bežnom prúde vzdelávania

Terézia ŠTEVÍKOVÁ

Abstrakt: Príspevok predstavuje najčastejšie psychiatrické diagnózy vyskytujúce sa v detskom veku (poruchy správania a emócií, hypekinetický syndróm, tikové poruchy, úzkostné poruchy, poruchy sociálnych vzťahov, pervazívne vývinové poruchy). Približuje zmeny (či už v oblasti prístupu k určitým diagnózam alebo k farmakoterapii) v detskej psychiatrii za posledné roky. Okrem klinického obrazu približuje i možnosti medikácie, intervencie, ako aj ďalšej spolupráce (lekár, učiteľ, rodič). V závere príspevku bola rozobraná i etická otázka realizácie výskumov psychofarmák na detských pacientoch.

Kľúčová slova: psychiatria, poruchy správania a emócií, pervazívne vývinové poruchy, úzkostné poruchy, poruchy sociálnych vzťahov, tikové poruchy, hyperkinetická porucha

Taneční a pohybová terapie

R. SYROVÁTKOVÁ

Abstrakt: Odborný příspěvek popisuje pohybový vývoj předškolních dětí, jak je v běžném životě znám. Prostřednictvím pohybových dovedností se děti učí uvolňovat napětí v celém těle a s využitím jednotlivých rytmických pohybů i konkrétních částí těla, které napomáhají jak k celkové koordinaci, tak k psychickému uvolnění. Příspěvek popisuje a analyzuje pohybové dovednosti dětí, aby ony samy dokázaly lépe manipulovat se svým tělem a rozvíjely tímto cíleně jak hrubou, tak jemnou motoriku. Taneční a pohybová terapie napomáhá dětem s rozvojem i verbální komunikace a velmi důležitá je konečná verbalizace pohybu. Pohybový styl je nutné přizpůsobit individuálním zvláštnostem jedince.

Klíčová slova: preprimární vzdělávání, primární vzdělávání, mateřská škola, základní škola, dítě, žák, muzikoterapie, psychické napětí, sebedůvěra, pohybové dovednosti

Nabídka volnočasových aktivit pro osoby se zdravotním postižením v České a Slovenské republice

Petra TOMALOVÁ

Abstrakt: Příspěvek seznamuje účastníky s nabídkou volnočasových aktivit pro děti se zdravotním postižením v České a Slovenské republice. Podrobněji seznamuje s méně obvyklými aktivitami, které podporují komunikační schopnost, motoriku, sociální začlenění a tím pozitivně ovlivňují vzdělávací proces. Zároveň příspěvek představuje probíhající výzkumné šetření, které se zabývalo právě volnočasovými aktivitami pro zdravotně postižené děti v Zlínském kraji a participací rodiny na těchto aktivitách.

Klíčová slova: volný čas, komunikace, zdravotní postižení, edukace

Specifika komunikace u dětí s duálním sensorickým postižením

Terezie TREFILÍKOVÁ

Abstrakt: Příspěvek je orientován na oblast komunikace lidí s nejtěžším zdravotním postižením, čímž bezesporu hluchoslepota je. Cílem příspěvku s uvedeným názvem Specifika komunikace u dětí s duálním sensorickým postižením je poskytnout přehled možných komunikačních systémů využívaných jedinci s kombinovaným smyslovým postižením. Příspěvek krátce popisuje etologii hluchoslepoty, klasifikuje osoby s duálním smyslovým postižením a podává výčet a stručnou charakteristiku jednotlivých komunikačních systémů využívaných jedinci s tímto postižením.

Klíčová slova: komunikace, duální sensorické postižení, dítě s kombinovaným postižením

Intervence žáků s poruchami chování a emocí v procesu inkluzivního vzdělávání na 1. stupni základní školy s využitím artefiletiky

Jitka VÍTOVÁ, Lucia PASTIERIKOVÁ

Abstrakt: Příspěvek popisuje artefiletickou facilitaci a intervenci rizikových žáků s problémy chování a poruchami chování a emocí na 1. stupni základní školy. Využití zážitkového a sebepoznávacího působení jako základních strategií podpory těchto žáků. Součástí aktivního vystoupení je vyzkoušení základních artefiletických technik, které se mohou běžně využívat v podmínkách 1. stupně základní školy u žáků se specifickými vzdělávacími potřebami, především u žáků s poruchami chování a emocí.

Klíčová slova: artefiletika, facilitace, intervence, žák s poruchou chování a emocí, komunikační dovednosti

Vliv breptavosti na niterné prožívání komunikace jedince

Monika WEILOVÁ

Abstrakt: Breptavost je méně často vyskytovanou narušenou komunikační schopností, jež se řadí v rámci deseti okruhů narušené komunikační schopnosti mezi narušení plynulosti řeči a zásadně ovlivňuje život jedince s breptavostí. Příspěvek podává stručný přehled dosavadních poznatků o breptavosti (v rámci symptomatologie, etiologie a diagnostiky) a obsahuje též poznatky plynoucí z rozhoru s dívkou, které byla diagnostikována breptavost. Tyto poznatky se týkají dívčina niterního prožívání komunikace s intaktní populací a vnímání interpersonálních vztahů vůči sobě. Příspěvek zdůrazňuje problematiku breptavosti a pocitů člověka s breptavostí. Důvodem výběru tématu je přehlížení této narušené komunikační schopnosti, její nesprávné diagnostikování ze strany rodiny, případně vytěsnění zájmem o koktavost.

Klíčová slova: breptavost, symptomatologie, etiologie, diagnostika, niterné prožívání komunikace

doc. PhDr. Eva Šmelová, Ph.D. a kol.

SBORNÍK ABSTRAKTŮ Z KONFERENCE

„ROZVOJ KOMPETENCÍ UČITELŮ

**SE ZAMĚŘENÍM NA ROVNÝ PŘÍSTUP JEDINCŮ
V PRIMÁRNÍM A PREPRIMÁRNÍM VZDĚLÁVÁNÍ“**

Technické zpracování Mgr. Lucia Pastieriková, Ph.D.

Publikace neprošla jazykovou korekturou.

Olomouc 2014

1. vydání

Neprodejná publikace